

Regeringens proposition

1976/77:49

om nya förmåner åt frivilligpersonal m. fl.

beslutad den 2 december 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ERIC KRÖNMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås förbättrade förmåner åt frivilligpersonal m. fl. Bl. a. föreslås att ett enhetligt belopp för dagersättningen införs för nämnda grupp. Frivilliga som deltar i krigsförbandsövning och särskild övning föreslås få dagpenning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen i likhet med vad som skall gälla för värnpliktiga enligt beslut av 1975 års riksmöte.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-12-02

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo.

Föredragande: statsrådet Krönmark

Proposition om nya förmåner åt frivilligpersonal m. fl.

---

1. Inledning

År 1970 (prop. 1970:18, SU 1970:87, rskr 1970:194) genomfördes ett flertal förbättringar av frivilligpersonalens ekonomiska villkor. Dessa innebar bl. a. att dagersättningen höjdes och att ett nytt premiesystem och nya sociala förmåner till frivilliga skapades. Penningvärdesförändringen sedan nämnda år, vissa brister från rättvise- och administrativa synpunkter i förmånsbestämmelserna, samt rekryteringsbehovet innebär behov av förbättringar av förmånerna. De successiva förbättringarna av de värnpliktigas ekonomiska villkor gör det vidare följdriktigt att förbättringar görs för frivilligpersonalen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades i november 1970 en sakkunnig med uppdrag att utreda systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl. Den sakkunnige som antog namnet Utredningen rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl.¹ (UFV) överlämnade i augusti 1975 betänkandet (SOU 1975:73) Frivilligförsvarets förmåner med förslag rörande förmåner åt hemvärnspersonal och annan frivillig personal under utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret.

Över utredningens betänkande har remissyttranden avgetts av överbefälhavaren (ÖB), försvarets civilförvaltning (FCF), fortifikationsförvaltningen (FortF), civilförsvarsstyrelsen (Cfs), försvarets rationaliseringsinstitut (FRI), riksförsäkringsverket (RFV), riksskatteverket (RSV), arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), försvarets personalvårdsnämnd (FPVN), Hemvärnets centrala förtroendenämnd, Centralförbundet för befälsutbildning (CFB), Fri-

¹ Utredningsman riksdagsmannen Sven Mellqvist

villiga automobilkårens riksförbund (FAK), Frivilliga motoreykelkårens riksförbund (FMCK), Frivilliga radioorganisationen (FRO), Svenska blå stjärnan (SBS), Svenska röda korset (SRK), Riksförbundet Sveriges lottakårer (SLK), Sjövärnslöreningarnas riksförbund (SVFRF), Sveriges civilförsvärsförbund (SCF), Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund (SKBR), Svenska arméns och flygvapnets reservofficersförbund (SAFR), Svenska värnplikts-officersförbundet (SVOF), Hemvärnsbefällets riksförbund (HBR), Frivilligorganisationernas samarbetskommitté (FOS), Flygfältsingenjörföreningarnas förbundsstyrelse, Svenska kommunförbundet samt Centralorganisationen SACO/SR.

2. Nuvarande ordning

2.1 Organisation, personal

F. n. finns ett tjugotal frivilliga försvarsorganisationer med olika försvarsfrämjande uppgifter. Till frivilligförsvaret hänförs även hemvärdnet och sjövärdnskåren, vilka organisatoriskt ingår i armén resp. marinen.

Det statliga ekonomiska stödet till den frivilliga försvarsverksamheten har successivt ökat. Budgetåret 1974/75 fick frivilligorganisationerna och hemvärdnet omkring 70 milj. kr. i statsbidrag. Utöver statsbidrag får organisationerna omfattande bistånd från militära myndigheter i form av bl. a. materiel och tjänster.

Frivilligförsvaret kompletterar de statliga försvarsåtgärderna. I huvudsak innebär detta bl. a. att organisationerna i samråd med myndigheterna rekryterar och utbildar frivilliga, leder försvarsupplysnings- och rekryteringsverksamheten och svarar för registrering och placering av personal som tecknar avtal för tillfällig tjänstgöring inom totalförsvaret (B-personal). Personal som tecknat avtal för ständig tjänstgöring inom totalförsvaret (A-personal) registreras i huvudsak av myndighet.

Hemvärdnets uppgift är enligt hemvärnskungörelsen (1970:304, ändrad senast 1973:1061) att skydda hembygd och arbetsplats.

Frivilligorganisationerna kan med avseende på verksamhetens inriktning indelas i följande huvudgrupper:

Grupp	Organisation	Personal
a)	Organisationer som rekryterar och utbildar för befattningar i krigsorganisationen	Personal som tecknar avtal för tjänstgöring inom totalförsvaret
b)	Organisationer som vidareutbildar för befattningar i krigsorganisationen	Personal som deltar i frivillig vidareutbildning som påbyggnad till den obligatoriska försvarsutbildningen
c)	Organisationer som utbildar för att öka den enskildes personliga färdighet	Personal som deltar i utbildning avsedd att stärka den egna allmänna förmågan att verka inom totalförsvaret

Till grupp a) hänförs följande organisationer och flertalet av dess medlemmar: SLK, SKBR, SBS, SRK, FMCK, Frivilliga automobilkårens riksförbund (FAK), FRO och Frivilliga flygkåren (FFK).

Grupp b) omfattar organisationerna resp. huvuddelen av medlemmarna i Frivilliga befälsutbildningsrörelsen (FBU), Flygvapenföreningarnas riksförbund (FVRF), Sjövarnsföreningarnas riksförbund (SVFRF) och de fyra befälsförbunden. Ifrågavarande personal är bl. a. värnpliktig personal, reservpersonal, hemvärnsmän och fast anställd icke aktiv personal.

Grupp c) innefattar Sveriges civilförsvarsförbund (SCF), Frivilliga skytterörelsen, Svenska pistolskytteförbundet (SPSF), Svenska sportskytteförbundet (SSF), Svenska fallskärnsförbundet (SFF) och Svenska brukshundklubben (SBK). Medlemmarna i dessa organisationer deltar i frivillig försvarsutbildning utan att teckna avtal för tjänstgöring inom totalförsvaret.

Vissa organisationer, t. ex. FRO, bedriver verksamhet som avses i både grupp a) och b). FBU bedriver verksamhet som avses i grupperna b) och c). Även hemvärnets personal kan hänföras till båda nyssnämnda grupper. Vissa frivilligorganisationer rekryterar sin personal delvis bland ungdomar, som har genomgått särskild ungdomsutbildning.

Inom totalförsvarets civila del är frivilligorganisationernas uppgift att skaffa och utbilda reservarbetskraft till sådana sektorer inom arbetsmarknaden där brister beräknas uppstå i krig.

2.2 Utbildningsformer

Frivillig utbildning för verksamhet inom totalförsvaret bedrivs beroende på utbildningens syfte i följande former.

Grundutbildning inom frivilligsystemet bedrivs endast av sådana organisationer som tecknar avtal. I övrigt fullgörs grundutbildning i det obligatoriska utbildningssystemet, dvs. genom värnpliktstjänstgöring. Grundutbildningen syftar till att utbilda A- och B-personalen så att den enskilt och i förband (arbetsenhet) kan lösa uppgifter som är förenliga med befattningen.

Repetitionsutbildning bedrivs inom totalförsvarets olika utbildningssektorer dels i samband med krigsförbandsövningar och särskilda övningar inom det obligatoriska värnpliktssystemet dels som repetitionskurser. Repetitionskurser anordnas för främst A- och B-personal som tillhör förband som inte genomför krigsförbandsövningar och för personal som har fått anstånd med att fullgöra sådan övning. Hemvärnets årliga utbildning är också en form av repetitionsutbildning.

Befordringsutbildning anordnas för främst värnpliktigt befäl. Den ger kompetens för högre grad och därmed kompetens för krigsplacering i högre befattning. I vissa fall utgör den del av utbildning till reservanställning.

Kompletteringsutbildning för A- och B-personal avser att öka kunskaperna och meddela nyheter inom tjänstegren eller yrke. Kompletteringsutbildning avser att vidmakthålla och utveckla deltagarnas förmåga att tjänstgöra i krigsbefattning som motsvarar deras tjänstegrad eller att omskola dem till annan krigsbefattning i samma grad. Kompletteringsutbildning för hemvärnsmän samordnas i vissa fall med de frivilliga försvarsorganisationernas motsvarande utbildning.

Ungdomsutbildning syftar bl. a. till att ge en allmän orientering om totalförsvaret som samhällsfunktion. Ungdomsutbildningen för män skall också ge eleverna möjlighet att efter intresseinriktning ägna sig åt verksamhet som kan utgöra förberedelse för den kommande obligatoriska värnpliktsjänstgöringen eller för tjänstgöring inom hemvärdnet. Ungdomsutbildningen för kvinnor syftar till att också vara en allmän förberedelse för en framtida insats inom frivilligsystemet.

2.3 Utbildningsgrupper

Den frivilliga försvarsutbildningen kan med avseende på främst vilka personalgrupper den omfattar och villkor för deltagande delas in i frivillig befälsutbildning, utbildning för A- och B-personal samt utbildning för hemvärnsmän.

I den frivilliga befälsutbildningen deltar främst personal som är ansluten till CFB. Utbildningen är öppen för värnpliktig personal, reservpersonal, befäl och befälsaspiranter vid hemvärdnet, ungdom samt annan personal inom totalförsvaret. Utbildningen syftar till att ge i första hand den enskilde ökade färdigheter i sin huvudtjänst.

Utbildningen bedrivs främst som befodringsutbildning och kompletteringsutbildning. Dessutom förekommer särskild ungdomsutbildning som bedrivs i anslutning till den frivilliga befälsutbildningen.

Frivillig försvarsutbildning för A- och B-personal fullgörs i form av grund-, repetitions- och kompletteringsutbildning och syftar till att ge de kunskaper och färdigheter som behövs för placering i befattningar inom totalförsvaret.

Utbildningen för hemvärnsmän omfattar introduktionsutbildning, årlig utbildning och övrig utbildning.

2.4 Förmåner under viss utbildning och tjänstgöring

2.4.1 Frivilligpersonal

Dagersättning utgår i form av traktamente om 10 kr. per dag vid grundutbildning. Traktamentet skall ersätta den enskilde för merkostnader i samband med tjänstgöring och utbildning som varar minst två dagar i följd. Sammanhängande utbildning om minst sex timmar anses motsvara en dag.

Förutom traktamente får A- och B-personal inom försvarsmakten, som med godkända vitsord har genomgått vissa kurser, utbildningspremie enligt följande.

Grundkurs B-personal	100 kr.
Grundkurs A-personal	150 kr.
Gruppbefälkurs (ledarkurs 1)	300 kr.
Plutonsbefälkurs (ledarkurs 2)	450 kr.
Plutonsbefälkurs (instruktörskurs)	600 kr.
Kompanibefälkurs (högre ledarkurs)	1 000 kr.

Förutom premie om 600 kr. för plutonsbefälkurs på instruktörslinje får instruktörselev en särskild premie om 1 200 kr. för efterföljande praktisk tjänstgöring om minst 20 dagar. Sistnämnda tjänstgöring är avsedd att ge den blivande instruktören en viss rutin som utbildare och utgör därför ett komplement till den teoretiska utbildningen. Premiebeloppet 1 200 kr. är beräknat efter ett dagsbelopp på 60 kr.

A- och B-personal får under repetitionsutbildning traktamente med 12 kr. per dag. Vid avtalsenlig repetitionsutbildning utgår premie med 20 kr. per dag. Om repetitionsutbildning fördelas på två på varandra följande dygn med minst tre timmars sammanhängande verksamhet för dygn kan premien i stället utgå med 10 kr. per dag.

Personal inom frivillig befälsutbildning som under minst två dagar i följd genomgår befodringsutbildning får traktamente med 12 kr. per dag under förutsättning att utbildningen enligt utbildningsmyndighetens bedömning är nödvändig för att nå eller behålla kompetens för krigsplacering och annan placering inom totalförsvaret. Därutöver utgår utbildningspremie till den som med godkända vitsord har genomgått befodringsutbildning.

Premiesystemet för befodringsutbildning är utformat med premiesystemet inom det obligatoriska tjänstgöringssystemet som förebild. Beloppen är dock lägre bl. a. med hänsyn till de väsentligt kortare utbildningstiderna inom befodringsutbildningen.

Utbildningspremier utgår enligt följande.

Furirkurs	140 kr.
Överfurirkurs	275 kr.
Sergeantskurs	550 kr.
Fanjunkarkurs	750 kr.
Löjtnantskurs	1 200 kr.
Kaptenskurs	2 400 kr.

Vid kompletteringsutbildning utgår traktamente med 12 kr. per dag under förutsättning att utbildningen pågår minst två dagar i följd.

Personal under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning får ersättning enligt samma grunder som gäller vid värnplikts-

tjänstgöring. Penningbidraget skall emellertid utgöra 12 kr. per dag eller det högre belopp som får utgå till värnpliktig enligt gällande bestämmelser.

2.4.2 Hemvärnsmän

Hemvärnsmän i allmänna hemvärdnet får under årlig utbildning traktamente med 12 kr. per dag. För utbildning utöver 20 timmar per år utgår dock traktamente bara om utbildningen pågår minst två dagar i följd. Hemvärnsmän i allmänna hemvärdnet som har fullgjort utbildning med minst 20 timmar under ett utbildningsår får dessutom tjänstgöringspremie om 50 kr. Hemvärnsbefäl i allmänna hemvärdnet som har fullgjort utbildning under minst 34 timmar under ett utbildningsår får tjänstgöringspremie om 85 kr.

Hemvärnsman i allmänna hemvärdnet kan också få utbildningspremie. Denna utgår dels efter godkänd genomgången introduktions- eller repetitionskurs för hemvärnsbefäl, dels efter specialkurs eller instruktörskurs. Premiebeloppet är 300 kr. om kursen omfattar 40 timmar och 600 kr. om kursen omfattar 80 timmar.

Hemvärnsman i driftvärdnet, som med godkända vitsord har genomgått introduktionskurs för befäl eller kurs för hemvärnsinstruktör, får utbildningspremie med samma belopp som hemvärnsman i allmänna hemvärdnet för motsvarande utbildning.

Hemvärnsman i driftvärdnet bibehåller avlöningsförmåner o. d. från ordinarie arbetsgivare.

Hemvärnsmän i allmänna hemvärdnet kan efter eget åtagande tas i anspråk för medverkan i efterspanings- och bevakningstjänst. Vid sådan tjänstgöring utgår traktamente med 12 kr. för 24-timmarsperiod med sammanlagt sex timmars tjänstgöring och med 6 kr. per dygn för kortare tjänstgöring.

2.4.3 Musikhemvärnsmän

Inom hemvärdnet finns omkring 700 musikhemvärnsmän som tillhör hemvärnsmusikkår. Musikhemvärnsman har enligt kontrakt skyldighet att tjänstgöra varje år under lägst 20 och högst 50 timmar. I detta timtal räknas in den tid som går åt för utbildning, övningar, repetitioner och konserter. Musikhemvärnsman har endast rätt till fria resor, fri inkvartering och förplägnad samt vissa värnpliktsociala förmåner.

2.4.4 Flygfältsingenjör

Flygfältsingenjörer i flygfältsarbetsorganisationen får värnpliktsförmåner vid repetitionsutbildning och deltagande i fältarbetskurser. Vid övrig frivillig tjänstgöring utgår viss månadslön.

2.4.5 Ungdomsutbildning

Deltagare i ungdomsutbildning får naturaförmåner i form av fri förplägnad och fri inkvartering samt fria resor till och från tjänstgöringsplatsen.

2.5 Övriga bidrag och förmåner

Familjebidragsförmånerna för värnpliktiga utgår till följande frivilligpersonal nämligen värnpliktig, krigsfrivillig och civilförsvarspliktig under förutsättning att vederbörande avlönas enligt för värnpliktig gällande grunder och fullgör utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning inom försvarsmakten. Likaså utgår familjebidrag till hemvärnspersonal under tjänstgöring vid hemvärdet och till personal vilka frivilligt fullgör utbildning för att nå eller bibehålla kompetens för placering inom totalförsvaret. För samtliga gäller att rätt till familjebidrag inträder vid utbildning som omfattar minst fem dagar i följd. För repetitionsutbildning som personal är skyldig att göra för att nå eller behålla kompetens för placering inom totalförsvaret utgår dock familjebidrag oavsett utbildningens längd.

Familjebidragsformerna är familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Vid behovsprövning av familjepenning och bostadsbidrag till frivillig personal tillämpas alltid s. k. fri behovsprövning, dvs. bidrag utgår med vad som prövas vara skäligt i det enskilda fallet med hänsyn till den frivilliges och dennes familjemedlemmars ekonomiska situation m. m. Familjebidrag prövas och utbetalas av hemortskommunen.

All frivillig personal får fri inkvartering och fri förplägnad under utbildning och tid för färd till och från utbildningsplatsen. Om fri förplägnad inte kan tillhandahållas, får den frivillige ersättning för måltid efter i stort sett samma grunder som värnpliktiga. För hemvärnsman gäller dock den begränsningen att fri mat tillhandahålls bara om utbildningen eller tjänstgöringen omfattar minst fyra timmar i följd. Motsvarande begränsning tillämpas av frivilligorganisationerna.

Kan fri inkvartering inte erhållas utgår ersättning enligt allmänna rese-reglementet med gällande traktamentsbelopp för natt under förutsättning att vederbörande har haft utgift för nattlogi.

Frivilligorganisationernas personal har rätt till samma sjukvårdsförmåner och begravningshjälp som tillkommer värnpliktig i samband med värnpliktstjänstgöring. Sjukvårdsförmånerna utgår dock endast om utbildningen varar minst två dagar i följd.

Hemvärnsman i driftvärdet har under utbildning rätt till samma sjukvårdsförmåner och ersättning vid skada och sjukdom som i sin anställning. Hemvärnsman i allmänna hemvärdet får inte samma sjukvårdsförmåner som övrig frivilligpersonal.

All personal som deltar i frivillig utbildning får fri resa mellan bostaden och utbildnings- eller tjänstgöringsplatsen. Hemvärnsman i driftvärdet får sådan fri resa endast när han deltar i utbildning på ort där han inte skall utföra arbete i sin anställning.

För all frivillig personal gäller att fri resa erhålles genom att de får militär tjänstebiljett i den mån utbildningsmyndigheten inte kan ordna transport. Om den frivillige inte får sådan biljett eller om det skulle medföra oskälig försening att anlita allmänt kommunikationsmedel utgår resekostnadsersättning enligt reseklass B i allmänna resereglementet. Vid resa med tåg eller fartyg skall tjänstebiljett avse plats i andra klass och resekostnadsersättning utgå med högst det belopp som motsvarar kostnaden för avgift i denna klass. Vid resa med egen bil utgår ersättning för resan med 32 öre per km jämte ersättning med 5 öre per km för varje medresande som är berörd av förrättningen.

2.6 Förmåner för funktionärer och befäl m. fl.

2.6.1 Frivilligorganisationernas funktionärer

Arvoden av statsmedel till funktionärer i frivillig försvarsorganisation utgår enligt ÖB:s och AMS' närmare bestämmande. Årligt arvode kan utgå till funktionär med högst 1 200 kr. och till ungdomsledare med högst 300 kr.

CFB utfärdar föreskrifter för arvoden till aktiva funktionärer i FBU. Dessa föreskrifter innebär i huvudsak att följande högsta årsbelopp utgår.

Förbundsfunktionär	1 200 kr.
Föreningsfunktionär	800 kr.
Ungdomsledare	300 kr.

2.6.2 Hemvärdets befäl m. fl.

Efter det att utredningen lagt fram sitt betänkande har arvodesbeloppen höjts med ca 20 % fr. o. m. den 1 juli 1976.

Till hemvärnspersonal utgår numera följande årsarvodesbelopp.

Kretshemvärnschef	1 380 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän	1 080 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med över 100 hemvärnsmän	1 620 kr.
Ställföreträdande hemvärnschef, hemvärnskompanichef, adjutant vid hemvärnsområde och ungdomsledare vid ungdomsavdelning	470 kr.

1* Riksdagen. 1 saml. Nr. 49 1976/77

Arvodesbeloppen är skattepliktiga.

Utöver årsarvodet kan efter prövning av försvarsområdesbefälhavare till hemvärnschef utgå bidrag till kostnader för anskaffning av expeditiions- och förrådslokaler. Hemvärnschef och kretshemvärnschef får också ersättning för installation av telefon m. m.

Vid vissa tjänsteresor och tjänsteförättningar utom bostadsorten får kretshemvärnschef, hemvärnschef och hemvärnskompanichef samt ersättare för dessa resekostnadsersättning och traktement enligt allmänna resereglementet.

3 Utredningens förslag

3.1 Utgångspunkter

Frivilligpersonalens nuvarande förmåner är till stor del utformade enligt samma system som ersättningar till värnpliktiga. Utifrån en analys av nuvarande frivilligförmåner samt ett antal alternativa ersättningsmodeller, som i olika omfattning och former anknyter till principerna i det av 1975 års riksmöte (prop. 1975:37, FöU 1975:18, rskr 1975:195) beslutade nya ersättningssystemet för värnpliktiga m. fl. har utredningen övervägt hur behovet av förbättring av förmånerna bäst kan tillgodoses. Av principiella skäl och med hänsyn till kostnaderna föreslår utredningen att detta sker genom att nuvarande system vidareutvecklas.

Detta bör enligt utredningen innebära att ersättningen till den enskilde vid utbildning och tjänstgöring bedöms efter om deltagandet avser egen utbildning eller i första hand föranleds av myndigheternas behov av personal för ledning av övningar m. m. Utredningen anser att ersättningen vid utbildning bör beräknas efter i princip den ersättning värnpliktiga får under värnpliktstjänstgöring. Vid frivillig tjänstgöring för att primärt tillgodose myndigheternas personalbehov bör marknadsmässig lön utgå. När den frivillige går in i det obligatoriska värnpliktssystemet, bör förmånerna också följa bestämmelserna för denna utbildning. Naturaförmåner bör utgå liksom nu. Vidare föreslår utredningen att med frivillig bör avses den som är medlem i frivillig försvarsorganisation.

Förändringar av förmånssystemet bör enligt utredningen inriktas på att åstadkomma ökad likformighet och förenklingar som medger administrativa besparingar. Utredningen konstaterar att i nuvarande system finns obefogade skillnader i förmånshänseende, mellan bl. a. hemvärnsmän och övrig frivilligpersonal. Principiellt anser utredningen att personal som deltar i samma utbildning eller fullgör samma tjänstgöring bör ha samma ekonomiska förmåner oberoende av vilken kategori frivilligpersonal vederbörande tillhör. Förmånerna inom totalförsvarets civila del bör överensstämja med exempelvis försvarsmaktens även om rekryteringsläget inte är detsamma.

Utredningen har funnit att en vidareutveckling av nuvarande system bör innefatta både generella och selektiva åtgärder. De generella insatserna föreslås avse höjd dagersättning samt vissa justeringar av rese- och naturaförmånerna.

De selektiva åtgärderna bör ges olika inriktning för olika utbildningskategorier. Beträffande den frivilliga befälsutbildningen är det särskilt angeläget att förmånerna bidrar till att öka antalet deltagare i befodringsutbildning på pluton- och kompanichefsnivå. När det gäller A- och B-personalen är det framför allt ersättningen under frivillig tjänstgöring i krigsbefattning som behöver förändras.

Utredningen prioriterar vid avvägningen mellan generella och selektiva åtgärder höjning av dagersättningen men föreslår även förbättring av utbildningspremierna, särskilt premierna för viss befodringsutbildning.

Utredningen föreslår att kontantersättningssystemet skall bestå av dagpenning som skulle motsvara nuvarande traktamente, premier för kurs (utbildningspremie) eller för dag (dagpremie), familjebidrag samt i vissa fall ersättning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen och marknadsmässig lön enligt följande.

Utbildning/tjänstgöring	Dagpenning	Dagpremie	Utbildningspremie	Värnpliktsförmåner	Lön enligt avtal	Familjebidrag
Grundutbildning	x		x			x
Repetitionsutbildning						
Krigsförbandsövning				x ¹		
Annat repetitionsutbildning	x	x				x
Befodringsutbildning vid värnpliktig grundutbildning				x ¹		x
Befodringsutbildning i allmänhet	x		x			x
Kompletteringsutbildning	x					x
Frivillig tjänstgöring i krigsbefattning						
Tjänstgöring vid värnpliktig repetitionsutbildning				x ¹		
Övrig (högst 8 dagar i följd)	x	x				x
Övrig (mer än 8 dagar i följd)					x	

Utbildning/tjänstgöring	Dag- penning	Dag- premie	Utbild- nings- premie	Värn- plikts- för- månar	Lön enligt avtal	Familje- bidrag
Utbildning vid hemvärnet						
Allmänna hemvärnet	x	x				
Driftvärnet					x	
Special- och be- fälsutbildning						
Allmänna hemvärnet	x		x			x
Driftvärnet			x		x	
Ungdomsutbild- ning	Endast naturaförmånar					

¹Ersättning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen.

²Penningbidrag enligt den s. k. trappstegsmodellen för värnpliktiga. För fänrikskurs utgår även premie.

Alla ersättningsformer utom ersättning motsvarande sjukpenning samt marknadsmässig lön och familjebidrag i form av näringsbidrag bör vara skattefria.

3.2 Dagpenningens storlek m. m.

Utredningen föreslår att ett enhetligt belopp för dagersättningen – benämnd dagpenning – införs för all frivillig utbildning i stället för nuvarande traktamenten.

Utredningen anser med hänsyn till prisutvecklingen att dagpenningbeloppet bör räknas upp minst så mycket att 1970 års realvärde återställs. Därutöver föreslår utredningen en standardförbättring på ca 20 %. Beräknat efter prisläge våren 1975 föreslås ett sålunda uppräknat dagpenningbelopp utgöra 20 kr. För att anpassa dagersättningens storlek till förändringar i penningvärdet föreslår utredningen att dagpenningens belopp fortsättningsvis fastställs till ett belopp som motsvarar två gånger det lägsta penningbidrag som utgår till värnpliktig under grundutbildning.

Utredningen föreslår att dagpenning utgår även till funktionär (motsvarande) inom frivillig försvarsorganisation och hemvärnet vid av myndighet anordnad utbildning.

Utredningen anser att två dagars sammanhängande utbildning bör vara ett krav för rätt till dagpenning. Årlig utbildning som hemvärnsman är skyldig att fullgöra, skall generellt vara dagpenningberättigande under förutsättning att utbildningen/övningen pågår minst sex timmar i följd.

Utredningen föreslår att dagpenning och dagpremie bör utgå med hälften av det belopp som gäller för heldag i de fall repetitionsutbildning och frivillig

tjänstgöring inte kan fullgöras som heldagsövning och vederbörande myndighet därför medger att den får bedrivas som halvdagsövningar.

Vidare föreslås att nuvarande krav på att nyss nämnda utbildning och tjänstgöring skall fördelas på två på varandra följande dygn för att kontantersättning skall utgå ersätts med en föreskrift att fördelningen får ske på lämpligt sätt. Förslaget till ändring i sistnämnda avseende berör både dagpenning och dagpremie.

3.3 Förmåner under viss utbildning och tjänstgöring

3.3.1 Frivilligpersonal

Utredningen föreslår att deltagare i grundutbildning förutom dagpenning får utbildningspremier med varierande belopp.

Som kompensation för penningvärdeförändringen sedan år 1970 föreslås att utbildningspremien räknas upp med ca 30 % för huvuddelen av kurserna.

Utredningen föreslår därför följande utbildningspremier.

Grundkurs B-personal	100 kr.
Grundkurs A-personal	200 kr.
Gruppbefälkurs (ledarkurs 1)	400 kr.
Plutonsbefälkurs (ledarkurs 2)	600 kr.
Plutonsbefälkurs (instruktörskurs)	800 kr.
Plutonsbefälkurs (praktiskskede av instruktörskurs)	1 200 kr.
Kompanibefälkurs (högre ledarkurs)	1 200 kr.

En av grundprinciperna i utredningens förslag är att när den frivillige under utbildning eller tjänstgöring går in i det obligatoriska tjänstgöringssystemet för värnpliktiga bör förmånerna också följa det obligatoriska systemet. Utredningen föreslår därför att all frivillig personal som deltar i krigsförbandsövningar och motsvarande övningar skall få ersättning enligt de principer som gäller för sjukförsäkringssystemet samt i förekommande fall befattningspenning på samma sätt som värnpliktiga enligt beslut vid 1975 års riksmöte.

Vid annan repetitionsutbildning än krigsförbandsövningar och motsvarande föreslår utredningen att nuvarande system behålls. Vid sidan av dagpenning bör således utgå dagpremie samt i förekommande fall familjebidrag.

Utredningens förslag om att dagpenningen skall räknas upp medför enligt utredningen att det är mindre angeläget att också höja dagpremien. Utredningen föreslår därför att gällande premiebelopp om 20 kr. per dag behålls.

Befordringsutbildningen har samma syfte som motsvarande utbildning inom det obligatoriska systemet. Ersättningarna i det obligatoriska systemet bör därför enligt utredningen vara styrande för förmånerna vid frivillig befordringsutbildning.

Följande allmänna principer föreslås tillämpas beträffande premierna för befodringsutbildning.

- Nuvarande system med dagpenning och fasta premier för slutförd kurs behålls i huvudsak.
- Med hänsyn till utbildningsbehovet prioriteras i premiehänseende rekryteringen till befodringsutbildning inom troppchefs-, plutonschefs- och kompanichefsnivåerna.
- Premiebeloppen beräknas på sådant sätt att en nivåmässig balans i fråga om den sammanlagda kontantersättningen föreligger vid jämförelse mellan det ordinarie utbildningssystemet och FBU-systemet.
- Premiesystemet anpassas till det nya ersättningssystemet för värnpliktiga.
- I de fall ett skede av befodringskurs samordnas med det ordinarie utbildningssystemet skall även förmånerna vara desamma. FBU-personalen bör under denna del av utbildningen få samma ersättning, som de värnpliktiga erhåller.

I det följande redovisas utredningens förslag till premier för var och en av de olika befodringskurserna. Vidare anges vissa premiebelopp, vilka med hänsyn till pågående omläggning av ersättningssystemet för värnpliktiga i huvudsak bör betraktas som preliminära eller som exempel på premiebelopp.

Befodringskurs	Ny premie enl förslag
Furir	250 kr.
Överfurir	400 kr.
Sergeant	1
Sergeant, flygvapnet	600 kr.
Fanjunkare	1 200 kr.
Löjtnant	1 500 kr.
Kapten	3 700 kr.

¹ För deltagare i sergiantkurs inom armén och marinen föreslås kontantersättningen utgöra penningbidrag – fast och rörlig del – enligt det system som gäller för värnpliktiga under grundutbildning.

Vidare föreslår utredningen att premien för reservofficersutbildningen av plutonsbefäl inom FBU bestäms på grundval av ersättningen under kadettskola i det obligatoriska tjänstgöringssystemet för värnpliktiga. Utredningen anger ett premiebelopp om 2 000 kr. för utbildning om fyra veckor och 2 600 kr. för utbildning om sex veckor.

Utredningen föreslår att som ersättning för fänrikkurs bör den frivillige för kadettskoleskedet av kursen få penningbidrag som består av en fast och en rörlig del samt premie enligt de grunder som gäller i det ordinarie

tjänstgöringssystemet. Under övrig del av fänrikskurs föreslås att endast av utredningen föreslagna dagpenning skall utgå.

Utredningen anser inte att det f. n. finns behov av en generell premie för kompletteringsutbildning. Utredningens förslag innebär endast en uppräknig av dagersättningen.

Förändring av ersättningarna vid frivillig tjänstgöring i krigsbefattning bör enligt utredningen ges i första hand följande inriktning.

Mer skälig ersättning bör erhållas vid frivillig tjänstgöring som A- och B-personal fullgör utöver avtalsenlig repetitionsutbildning. Ersättningsvillkoren bör vidare anpassas efter verksamhetens art och innebära att de gränsdragningsproblem som f. n. finns tas bort. Vidare bör en anpassning ske till det nya ersättningssystemet för värnpliktiga inom försvarsmakten.

Utredningen föreslår därför att förekommande former av frivillig tjänstgöring i krigsbefattning i ersättningshänseende delas upp enligt följande.

1. Frivillig tjänstgöring vid krigsförbandsövning.
2. Frivillig tjänstgöring i form av punktinsatser.
3. Frivillig tjänstgöring under viss längre tid (fredsproduktion).

Utredningen föreslår beträffande tjänstgöring vid krigsförbandsövning (motsvarande) att all frivillig personal som deltar i dessa övningar får den sjukpenningliknande ersättning och den befattningspenning som avses utgå till värnpliktiga under repetitionsutbildning. Förslaget i denna del innebär att endast ett ersättningssystem kommer att finnas för dem som deltar i krigsförbandsövning oavsett om deltagandet avser repetitionsutbildning eller frivillig tjänstgöring och oavsett kategoritillhörighet.

Annan frivillig tjänstgöring än krigsförbandsövning (motsvarande) är i allmänhet aktuell endast för A- och B-personal. Utredningen framhåller att eftersom tjänstgöringen främst föranleds av myndighetens personalbehov borde i princip marknadsmässig lön utgå. Den helt övervägande delen av denna icke avtalsenliga tjänstgöring pågår endast tre till fyra dagar per år varför skattepliktiga ersättningar m. m. inte synes vara rationella. Utredningen föreslår att vid nämnda tjänstgöring skall utgå ersättning som vid avtalsenlig repetitionsutbildning, dvs. dagpenning och dagpremie, naturaförmåner och i förekommande fall familjebidrag.

Frivillig tjänstgöring som pågår under längre tid förekommer i huvudsak endast för den s. k. servicetjänst som personal inom SLK gör vid kursgårdar m. m. och som i regel pågår två till tre veckor i följd. Utredningen föreslår att för sådan tjänstgöring bör utgå marknadsmässig lön enligt avtal. Gränsen mellan punktinsatser och tjänstgöring under längre tid föreslås sättas vid åtta dagar.

3.3.2 Hemvärnsmän

Utredningen föreslår att hemvärnsmän i allmänna hemvärdet vid årlig utbildning alltid får premie med 20 kr. per dag – dagpremie – under förutsättning att utbildningen omfattar minst sex timmar i följd. Med det av utredningen föreslagna dagpenningbeloppet kommer hemvärnsmännen att få 40 kr. för varje heldagsövning/utbildning.

I den mån hemvärnsmän i driftvärdet fullgör årlig utbildning på fritid föreslås samma förmåner utgå som till hemvärnsmän i allmänna hemvärdet.

Utredningen föreslår att nuvarande premie på 300 kr. för 40-timmars kurs (resp. 600 kr. för 80-timmars kurs) vid special- och befälsutbildning inom hemvärdet delas upp på två belopp. Sålunda föreslås premie utgå med 200 kr. till deltagare i specialkurser och med 400 kr. till deltagare i befälskurser på 40 timmar. För befälskurser om 80 timmar föreslås en premie om 800 kr. Att premien för deltagare i specialkurser reduceras motiveras av att det är angeläget att minska spännvidden i premiehänseende mellan hemvärnsmännen och hemvärdets B-personal.

Utredningen föreslår att hemvärnspersonal och i förekommande fall annan frivilligpersonal som medverkar i efterspanings- och bevakningstjänst får dagpenning samt därutöver dagpremie om 20 kr. Samma förmån föreslås utgå vid tjänstgöring som musikhemvärnsmän.

3.3.3 Flygfältsingenjörer

Utredningen framhåller att enhetliga ersättningsregler bör gälla för fältarbetskurser och övrig frivillig tjänstgöring för flygfältsingenjörer i flygfältsarbetsorganisationen.

3.3.4 Ungdomsutbildning

Ungdom som deltar i utbildning för totalförsvaret föreslås bli berättigad till naturaförmåner eller kontant ersättning härför i samma omfattning som deltagare i övrig frivillig utbildning.

3.4 Övriga bidrag och förmåner

Av utredningens förslag till dagersättning under deltagande i krigsförbandsövning följer att nuvarande familjebidrag kan slopas under denna utbildning och tjänstgöring.

Avseende övrig utbildning och tjänstgöring föreslås ett generellt villkor om minst fem dagars utbildning i en följd för rätt till familjebidrag.

I fråga om ersättning för förplägnad föreslår utredningen att frivilligpersonalen vid in- och utryckningsresa som omfattar mer än sex timmars restid

får färdkostsättning med 25 kr.

Rätten till beklädnadsersättning för A- och B-personal vid frivillig tjänstgöring i krigsbefattning föreslås tas bort. Hemvärnsmän föreslås få rätt till fri sjukvård enligt samma villkor som f. n. gäller för annan frivillig personal.

Utredningen föreslår att det belopp som anges i bilersättningsavtalet för en årlig kör längd av 7 001–15 000 km skall utgå som bilersättning till frivillig personal och att denna ersättning ändras i enlighet med förändringar i bilersättningsavtalet.

Deltagare i frivillig försvarsutbildning föreslås få i huvudsak samma rätt som värnpliktiga att utnyttja flyg vid fri resa.

Utredningen föreslår vidare dels att frivillig i samband med tjänstledighet i vissa särskilda fall kan få fri resa, dels att frivillig vid tjänsteresa, t. ex. för att delta i riksstämman, får fri resa och traktement enligt allmänna resereglementet.

3.5 Förmåner för funktionärer och befäl

3.5.1 Frivilligorganisationernas funktionärer

I begreppet funktionär innefattar utredningen dels förtroendevalda, dels anställda funktionärer.

Utredningen konstaterar att fördelningen av statsmedel till frivilligorganisationerna under senare år har präglats av en naturlig prioritering av utbildningen framför ledning av verksamheten. Med hänsyn till utbildningens expansion och ändrade förutsättningar för funktionärsverksamheten har emellertid utvecklingen nu nått den punkt, då ökade ekonomiska resurser bör tilldelas ledningsverksamheten.

Vidare framhåller utredningen att erfarenheterna av nu gällande regler om maximerade arvodesbelopp till vissa förtroendevalda funktionärer och anslagsuppdelningen på administration resp. funktionärsarvoden begränsar organisationernas möjligheter till val av medel för att nå uppställda mål. Målen fastställs av bidragsgivande myndigheter, vilka också mäter resultaten.

Utredningen föreslår därför att organisationerna i princip fritt får disponera statsmedel för ledningsverksamhet inom ramen för de allmänna mål och uppdrag som myndigheterna anger. Nuvarande uppdelning av statsanslaget på administration resp. funktionärsarvoden bör därför slopas och nuvarande regler om maximerade arvodesbelopp och arvodesberättigade personer upphävas.

Utredningen föreslår även att de organisationer, som har kostnader för funktionärsverksamhet, men som enligt gällande bestämmelser eller praxis inte får statsbidrag för detta ändamål, i princip bör vara berättigade till sådant

bidrag under förutsättning att de uppfyller bestämmelserna i kungörelsen (1970:301) om frivillig försvarsverksamhet (ändrad senast 1974:670).

Enligt utredningens uppfattning bör vidare statsbidraget beräknas så att kostnadsersättningar kan utges till förtroendevald person, som deltar i organisationens riksstämmor och liknande självstyrelseorgan.

Utredningen framhåller att statsbidraget bör utgöras dels av ett grundstöd som ett uttryck för det allmänna värde statsmakterna tillmäter organisationen som sådan och dess verksamhet, dels av ett tilläggsstöd, vars storlek bör bestämmas av organisationens särskilda behov.

3.5.2 Hemvärnets befäl m. fl.

Utredningen föreslår att nuvarande principer för hemvärnsbefälets årsarvodet behålls men att arvodesbeloppen höjs, samt att kretsen arvodesberättigade utökas. Enligt utredningen bör följande årsarvoden utgå.

Kretshemvärnschef	2 000 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med högst 100 hemvärmän	2 300 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med över 100 hemvärmän	2 300 kr.
Ställföreträdande hemvärnschef, hemvärnskompanichef, adjutant vid hemvärnsområde och ungdomsledare vid ungdomsavdelning	500 kr.
Nyttillkommande kategorier:	
Ställföreträdande kretshemvärnschef, adjutant vid hemvärnskrets samt musikledare	500 kr.

3.6 Kostnadsförändringar och prioriteringar

Kostnaderna för att genomföra utredningens förslag beräknas till 9,5 milj. kr. enligt följande fördelning.

Utredningens förslag beträffande förmåner för frivilligpersonal m. fl. beräknas medföra en sammanlagd kostnadsökning på ca 6 110 000 kr. enligt följande.

Militära och civila myndigheter utom hemvärdet	1 615 000 kr.
Frivilligorganisationer	1 215 000 kr.
Hemvärdet (Allmänna hemvärnet)	3 250 000 kr.
Företagen (Driftvärdet)	30 000 kr.
Summa	6 110 000 kr.

Den föreslagna medelstildelningen till funktionärsverksamheten och till administrationen inom frivilligorganisationerna medför en kostnadsökning av cirka 1 750 000 kr.

Kostnaderna för de föreslagna höjda årsarvodena för hemvärnets befäl och förslaget om utökning av kretsen arvodesberättigade sådana beräknar utredningen till omkring 1,6 milj. kr. för år.

Utredningen prioriterar de resurskrävande reformerna enligt följande.

1. Ersättningar till funktionärer och årsarvoden till hemvärnsbefäl.
2. Åtgärder för att genomföra föreslagna nya principer för konstruktionen av ersättningssystemet för frivilligpersonal m. fl.
3. Reseersättningar (bilersättning).

4 Remissyttrandena

Utredningens principiella förslag rörande förmånssystemets konstruktion, förmånernas art och värdebeständighet samt systemets administration har vunnit anslutning från flertalet remissinstanser.

ÖB biträder utredningens förslag om krav på medlemskap i frivillig försvarsorganisation. Eventuella avsteg från denna princip bör dock enligt ÖB ske i nära samråd med berörda organisationer och myndigheter. ÖB framhåller vidare vikten av att ökade resurser för funktionärsverksamheten ställs till organisationernas förfogande.

FRI instämmer i utredningens förslag beträffande kontantersättningssystemet utom vad gäller förslagen om ersättning efter sjukpenningmodell resp. marknadsmässig lön. Enligt institutets bedömning tillgodoses kraven på ett lättadministrerat ersättningssystem lämpligast genom ett enhetligt system med dagpenning och dagpremie i förekommande fall kompletterat med familjehidragsförmåner gällande för i princip all frivillig personal vid tjänstgöring som inte överstiger fem veckor.

IFråga om föreslagen skattefrihet för utgående ersättning har RSV uttalat att rent allmänt sett all ersättning som utgår för utfört arbete bör betecknas som lön och därför beskattas. Undantagen skulle i förevarande fall dock kunna ske för föreslagen dagpenning som bl. a. har karaktär av traktamente samt för ersättningar som avser att bestrida med tjänstgöringen förenade extra kostnader. Även om övriga ersättningar normalt är av skattepliktig karaktär bör också dessa enligt verkets mening, som därvid ansluter sig till utredningens förslag, likväl undantas från skatteplikt med hänsyn till det ringa skatteutfallet jämfört med uppkommande administrationskostnader. RSV vill därför inte motsätta sig att utredningens förslag godtas.

SKBR och SLK ställer sig frågande till begreppet "Frivillig tjänstgöring i krigsbefattning" när det gäller A- och B-personal. Tjänstgöring varom här är fråga är inte alltid i krigsbefattning varför det från SKBR synpunkt skulle vara mera adekvat med benämningen "frivillig tjänstgöring".

AMS, som ansluter sig till principförslaget, framhåller bl. a. att rekrytering av elever till grundkurser i regel inte är något problem inom totalförsvarets

civila delar. Däremot föreligger svårigheter att få de frivilliga att stanna kvar flera avtalsperioder inom organisationen. Det vore därför, enligt styrelsens mening, riktigare att satsa på en ersättningsform för att minska avgångarna än på att förbättra förmånerna för att öka tillströmningen till grundutbildning.

Med hänsyn till att utbildningslinjerna inom grundutbildningen är av olika längd ifrågasätter *AMS* om inte premierna vid denna utbildning borde utgå i form av dagpremie som vid repetitionsutbildning för att åstadkomma en mera rättvis avvägning.

Förslaget om uppdelning av nuvarande premie för special- och befälsutbildning har föranlett invändningar från *hemvärnets centrala förtröendekommitté*, *HBR* och *SACO/SR* som hävdar att det inte bör vara olika premiebelopp vid nämnda slag av utbildning utan att premien för båda bör utgå med förslaget högre belopp, 400 kr.

I anslutning till utredningens förslag beträffande premiebelopp för special- och befälsutbildning inom hemvärdet framhåller *SLK* och *SKBR* att utgående premier för kvinnlig A- och B-personal som deltar i nämnda kurser är väsentligt lägre än för hemvärnspersonalen. Organisationerna efterlyser därför åtgärder för att nå likställdhet i detta avseende. *SRK* anför liknande synpunkter i denna fråga.

Flera av remissmyndigheterna framhåller att utredningsförslagen snarast och i sin helhet bör genomföras men ansluter sig i huvudsak till den av utredningen föreslagna prioriteringen av förmånsslag om så inte kan ske.

5 Föredraganden

Nu gällande regler för förmåner för personal inom de frivilliga försvarsorganisationerna s. k. frivilligpersonal m. fl. går tillbaka på riksdagens beslut år 1970 (prop. 1970:18, SU 1970:87, rskr 1970:194).

Utredningen rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl. har avgivit förslag till nya förmåner för frivilligpersonal m. fl. Det innebär i huvudsak en vidareutveckling av nuvarande förmånssystem. Utredningen har föreslagit att ersättningen till den enskilde vid utbildning och tjänstgöring skall bedömas efter om deltagandet avser egen utbildning eller föranleds av myndigheternas personalbehov. När den frivillige deltar i det obligatoriska utbildnings- och övningssystemet för värnpliktiga bör sålunda ersättning utgå som för värnpliktiga. Vissa skillnader i förmånshänseende mellan bl. a. hemvärnsmän och frivilligpersonal bör avskaffas. De förslag jag nu har nämnt bör ses som en utveckling av nuvarande system. I fråga om selektiva åtgärder framhåller utredningen att det är särskilt angeläget att öka deltagandet i befodringsutbildning på plutons- och kompanichefsnivå. Denna utbildning bör därför prioriteras i premiehänseende. Utredningen anser vidare att med frivillig bör avses den som är medlem i frivillig försvarsorga-

nisation eller antagen i hemvärnet.

Jag kan i huvudsak ansluta mig till utredningens principiella överväganden och förslag i fråga om en vidareutveckling av nuvarande förmånssystem för frivilligpersonal m. fl. Jag anser vidare att den som genomgår utbildning i frivilligförsvaret bör vara medlem i frivillig försvarsorganisation eller antagen i hemvärnet. Medlemskap bör dock inte vara ett oavvisligt krav. Avsteg från denna princip bör kunna göras enligt överenskommelse mellan berörd organisation och myndighet.

Under grundutbildning får frivilligpersonal f. n. dagtraktamente om 10 kr. Förutom dagtraktamente får frivilligpersonal som genomgått grundutbildning med godkända vitsord utbildningspremie enligt följande:

Grundkurs B-personal	100 kr.
Grundkurs A-personal	150 kr.
Gruppbefälkurs (ledarkurs 1)	300 kr.
Plutonsbefälkurs (ledarkurs 2)	450 kr.
Plutonsbefälkurs (instruktörskurs)	600 kr.
Plutonsbefälkurs (praktiskt skede)	1 200 kr.
Kompanibefälkurs (högre ledarskurs)	1 000 kr.

I denna del innebär utredningens förslag följande. Ett enhetligt dagersättningsbelopp benämnt dagpenning införs för all frivillig utbildning. Dagpenningen skall f. n. vara 20 kr. I fortsättningen skall den fastställas till ett belopp som motsvarar två gånger det lägsta penningbidrag som utgår till värnpliktigt under grundutbildning. Rätten till dagpenning utvidgas och dagpenning utgår även till deltagare i funktionärsutbildning som myndigheter anordnar inom frivillig försvarsorganisation och hemvärnet. Kravet på två dagars sammanhängande utbildning för rätt till dagpenning behålls i princip. Årlig utbildning eller övning som hemvärnsman är skyldig att fullgöra berättigar till dagpenning om den pågår minst sex timmar i följd. När repetitionsutbildning och frivillig tjänstgöring inte kan fullgöras som heldagsövning och därför bedrivs som halvdagsövning utgår dagpenning och dagpremie med hälften av det belopp som gäller för hel dag. Nuvarande föreskrifter att tjänstgöring av detta slag skall fördelas på två på varandra följande dygn ersätts med bestämmelser att fördelningen får ske på lämpligt sätt.

Utbildningspremierna för deltagare i grundutbildning föreslås utgå enligt följande.

Grundkurs B-personal	100 kr.
Grundkurs A-personal	200 kr.
Gruppbefälkurs (ledarskurs 1)	400 kr.
Plutonsbefälkurs (ledarkurs 2)	600 kr.

Plutonsbefälkurs (instruktörskurs)	800 kr.
Plutonsbefälkurs (praktiskskede av instruktörskurs)	1 200 kr.
Kompanibefälkurs (högre ledarskurs)	1 200 kr.

Jag delar utredningens uppfattning att ersättning bör utgå med ett enhetligt belopp om 20 kr. för varje utbildningsdag. Denna ersättning bör dock kallas dagersättning för att man skall kunna skilja den från den dagpenning som ansluter till sjukpenningen enligt den allmänna sjukförsäkringen och utgår till värnpliktiga under repetitionsutbildning. Jag är inte beredd att biträda förslaget om att dagersättningen framdeles skall utgå med två gånger den lägsta dagersättning som utgår till värnpliktiga under grundutbildning. Framtida förändringar av dagersättningen bör enligt min mening prövas i särskild ordning och inte automatiskt kopplas till ersättningen för värnpliktiga. Nuvarande föreskrifter om att repetitionsutbildning som inte kan bedrivas som heldagsövning men som efter medgivande får bedrivas som halvdagsövning skall fördelas på två på varandra följande dygn för att kontantersättning skall utgå bör behållas. Dagersättning bör utgå till deltagare i av myndighet godkänd funktionärsutbildning. I övrigt biträder jag utredningens förslag.

Vid avtalsenlig repetitionsutbildning ersätts den frivillige f. n. med dagtraktamente om 12 kr. och dagpremie om 20 kr.

Utredningen föreslår att all frivilligpersonal som deltar i krigsförbandsövning och motsvarande i det obligatoriska tjänstgöringssystemet för värnpliktiga skall få ersättning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen i likhet med vad som skall gälla för värnpliktiga enligt beslut av 1975 års riksmöte. Enligt förslaget skall sådan frivillig personal även få befattningspenning enligt samma grunder som för värnpliktiga. Vid annan avtalsenlig repetitionsutbildning föreslår utredningen att dagersättning utgår med 20 kr. och att nuvarande dagpremiebelopp om 20 kr. behålls. Vidare föreslås rätt till familjebidrag i förekommande fall.

I likhet med utredningen anser jag att ersättningen till frivilligpersonal som deltar i krigsförbandsövning eller särskild övning inom det obligatoriska tjänstgöringssystemet bör utgå med en dagpenning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen, dvs. den ersättning som avses för värnpliktiga under repetitionsutbildning. Dagpenning till frivilligpersonal bör emellertid inte räknas som pensionsgrundande inkomst för ATP. Vidare bör befattningspenning utgå i enlighet med vad som avses för värnpliktiga. Jag förordar dock att dagpenningen för frivilligpersonalen administreras och utbetalas genom frivilligorganisationens försorg även om jag är medveten om att detta innebär en något ökad administration för frivilligorganisationerna. Jag biträder utredningens förslag till ersättningar vid annan avtalsenlig repetitionsutbildning.

Frivillig personal som genomgår befördringsutbildning får f. n. dagtraktamente om 12 kr. Till den som med godkända vitsord genomgått befördringsutbildning utgår därtöver utbildningspremie enligt följande.

Furirskurs	140 kr.
Överfurirskurs	275 kr.
Sergeantskurs	550 kr.
Fanjunkarkurs	750 kr.
Löjtnantskurs	1 200 kr.
Kaptenskurs	2 400 kr.

Utredningen framhåller att eftersom syftet med befördringsutbildning är detsamma som för motsvarande utbildning i tjänstgöringssystemet för värnpliktiga bör förmånerna i detta system vara styrande för förmånerna vid frivillig befördringsutbildning. Utredningen framhåller vidare att i de fall ett skede av befördringskurs samordnas med det obligatoriska systemet skall förmånerna vara desamma. Utredningen föreslår att premierna för befördringsutbildningen höjs till följande belopp.

Furirskurs	250 kr.
Överfurirskurs	400 kr.
Sergeantskurs ¹	600 kr.
Fanjunkarkurs	1 200 kr.
Löjtnantskurs	1 500 kr.
Kaptenskurs	3 700 kr.

¹ inom flygvapnet

För deltagare i sergeantskurs inom armén och marinen föreslår utredningen ersättning i form av dagersättning enligt samma regler som gäller för värnpliktiga under grundutbildning. Premierna för reservofficersutbildning av värnpliktiga fanjunkare inom frivillig befälsutbildning föreslås utgå med samma belopp som för kadettskola i det ordinarie systemet. Utredningen föreslår härvid en premie om 2 000 kr. för fyra veckors utbildning och en om 2 600 kr. för sex veckors utbildning. För kadettskoleskede av fänrikskurs föreslår utredningen att den frivillige får dagersättning och premie enligt de regler som gäller för värnpliktiga i det ordinarie systemet. Under övrig del av fänrikskurs innebär utredningens förslag att kontantersättning utgår bara i form av dagersättning för frivillig.

I fråga om föreslagna höjningar av premier för befördringskurser delar jag utredningens uppfattning att befördringskurser för utbildning på plutonschefs- och kompanichefsnivå bör prioriteras. Vakansläget i krigsorganisationen för dessa befattningar motiverar en sådan inriktning. För befördringskurs till kapten bör emellertid premie utgå med 3 100 kr. Beräkningsgrunden för denna premie bör även i fortsättningen vara det belopp som utgår för genom-

förd utbildning till militär befattning för värnpliktigt kompanibefäl. Med utgångspunkt i denna beräkningsgrund förordar jag också att premier för reserv-officersutbildning för värnpliktiga fanjunkare bör utgå med 1 700 kr. för utbildning om fyra veckor och 2 500 kr. för utbildning om sex veckor. I övrigt delar jag utredningens uppfattning.

Kompletteringsutbildning för frivilligpersonalen ersätts f. n. enbart med traktamente.

Utredningen föreslår att kompletteringsutbildning ersätts med dagersättning. Jag biträder utredningens förslag.

Frivilligpersonal under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning får f. n. ersättning enligt samma grunder som gäller vid värnpliktstjänstgöring. Ersättningen skall emellertid utgöra lägst 12 kr. per dag.

Utredningen framhåller att under utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning som fullgörs utöver i avtal angivna dagar för repetitionsutbildning bör A- och B-personal få ersättningar anpassade till det nya ersättningssystemet för värnpliktiga. Utredningen föreslår därför att all frivillig personal som deltar i krigsförbandsövning (motsvarande) bör få ersättning enligt utredningens förslag om förmåner vid krigsförbandsövning som utgör avtalsenlig repetitionsutbildning. Vid annan frivillig tjänstgöring än den nyss nämnda föreslås ersättning utgå enligt utredningens förslag om förmåner vid annan avtalsenlig repetitionsutbildning. Jag delar utredningens uppfattning. I likhet med vad jag har förordat om förmånerna vid avtalsenlig repetitionsutbildning bör dagpenningen inte räknas som pensionsgrundande inkomst för ATP.

För annan frivillig tjänstgöring som pågår längre tid, s. k. fredsproduktion, anser utredningen att marknadsmässig lön bör utgå om tjänstgöringen pågår mer än åtta dagar. Sådan tjänstgöring förekommer enligt utredningen i huvudsak endast för den s. k. servicetjänst som personal inom Sverige lottakärer gör vid kursgårdar.

Enligt min mening kan denna tjänstgöringsform inte betraktas som utbildning eller tjänstgöring i frivilligförfattningarnas mening. Det är här närmast fråga om ett anställningsförhållande. Det finns därför inte anledning att här ta ställning till denna fråga.

Hemvärnsman i allmänna hemvärdet får f. n. under årlig utbildning dagtraktamente om 12 kr. Under vissa förutsättningar utgår härutöver årlig tjänstgöringspremie om 50 kr. för hemvärnsman och 85 kr. för hemvärnsbefäl. Hemvärnsman i driftvärdet behåller avlöningsförmåner från arbetsgivaren. Såväl hemvärnsman i allmänna hemvärdet som i driftvärdet kan därutöver få utbildningspremier för vissa kurser. Dessa premier utgår med 300 kr. för kurs som omfattar 40 timmar och med 600 kr. för kurs som omfattar 80 timmar.

Enligt utredningens förslag bör hemvärnsman vid årlig utbildning utöver dagersättning få dagpremie under förutsättning att utbildningen omfattar minst sex timmar i följd. Hemvärnsman i driftvärdet som fullgör årlig utbild-

ning på fritid bör få samma förmåner. Förslaget innebär att dagpremien ersätter nuvarande tjänstgöringspremie om 50 kr. resp. 85 kr. Beträffande special- och befälsutbildning inom hemvärdet föreslås att en premie om 200 kr. utgår till deltagare i specialkurser. Vid befälskurser föreslås premien höjd till 400 kr. för kurser som omfattar 40 timmar och till 800 kr. för kurser som omfattar 80 timmar.

Förslaget om att dela upp nuvarande premie för special- och befälsutbildning har föranlett invändningar från bl. a. hemvärdets centrala förtroendenämnd, som hävdar att det inte bör vara olika premiebelopp vid nämnda slag av utbildningar utan att premien för båda bör utgå med 400 kr. Jag delar den uppfattningen. I övrigt biträder jag utredningens förslag.

Hemvärnsman i allmänna hemvärdet som efter eget åtagande tas i anspråk för medverkan i efterspanings- och bevakningstjänst får f. n. dagtraktamente om 12 kr. *Musikhemvärnsman* vid musiktjänstgöring får endast fria resor, fri inkvartering och förplägnad samt vissa värnpliktsociala förmåner.

Utredningen föreslår att hemvärnspersonal och annan frivilligpersonal som medverkar i efterspanings- och bevakningstjänst skall få dagersättning och dagpremie samt att dessa förmåner bör utgå även musikhemvärnsman vid dennes musiktjänstgöring.

Jag biträder utredningens förslag. Jag förordar emellertid att dagpremie utgår till musikhemvärnsman vid tjänstgöring som denne enligt kontrakt är skyldig att fullgöra. Vid övrig tjänstgöring för musikhemvärnsman bör dagpremie utgå endast om sådan tjänstgöring fullgörs efter begäran av förbandschef eller motsvarande.

Flygfältsingenjörer i flygfältsarbetsorganisationen får f. n. värnpliktsförmåner när de deltar i repetitionsutbildning eller i fältarbetskurser. Vid övrig frivillig tjänstgöring utgår viss månadslön.

Utredningen framhåller att enhetliga ersättningsregler bör gälla för denna personal vid fältarbetskurser och vid övrig frivillig tjänstgöring.

Jag förordar att flygfältsingenjörerna under fältarbetskurser får ersättning enligt utredningens förslag om förmåner till frivilligpersonal vid annan repetitionsutbildning än deltagande i krigsförbandsövning, dvs. dagersättning och dagpremie. Vid andra former av tjänstgöring för flygfältsingenjörer bör ersättningar utgå enligt nuvarande regler.

Deltagare i frivilligförsvarets *ungdomsutbildning* får f. n. fri förplägnad och fri inkvartering samt fria resor till och från tjänstgöringsplatsen. Utredningen föreslår att deltagare i sådan utbildning får naturaförmåner eller kontant-ersättning i samma omfattning som deltagare i övrig frivillig utbildning. Jag delar utredningens uppfattning.

Familjebidrag utgår f. n. till frivilligpersonal under förutsättning att vederbörande avlönas enligt för värnpliktig gällande grunder och att vederbörande fullgör utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning inom för-

svarsmakten. Därutöver utgår familjebidrag till hemvärnspersonal och frivilligpersonal vilka frivilligt fullgör utbildning för att nå eller bibehålla kompetens för placering inom totalförsvaret. För denna personal gäller att rätt till familjebidrag inträder vid utbildning som omfattar minst fem dagar i följd. I vissa fall kan dock familjebidrag utgå oavsett utbildningstidens längd.

Utredningen föreslår att familjebidragen slopas under utbildning eller tjänstgöring som ersätts med dagpenning. I övrigt föreslås att nuvarande regler om familjebidrag behålls. Dock bör som generell villkor för rätt till familjebidrag gälla att utbildningen omfattar minst fem dagar i följd. Jag delar denna uppfattning.

Under tjänstgöring och under restid till och från tjänstgöringsplatsen får frivilliga f. n. fri förplägnad och inkvartering. I de fall fri förplägnad inte kan tillhandahållas får de ersättning efter i stort sett samma grunder som värnpliktiga.

Utredningen föreslår att frivilligpersonal vid in- och utryckningsresa skall få färdkostersättning i likhet med vad som gäller för värnpliktiga. Frivilligpersonalen föreslås emellertid få denna ersättning endast om resan omfattar mer än sex timmar.

För egen del förordar jag att nuvarande regler för förplägnadsersättning för frivilligpersonalen behålls.

A- och B-personal som fullgör frivillig tjänstgöring i krigsbefattning erhåller i likhet med värnpliktiga beklädnadsersättning.

Utredningen föreslår att rätten till beklädnadsersättning skall upphöra.

Jag delar utredningens uppfattning.

Sjukvårdsförmåner och begravningshjälp till frivilligpersonal utgår f. n. enligt samma grunder som för värnpliktiga. Sjukvårdsförmånerna utgår dock endast om utbildningen varar minst två dagar i följd. Hemvärnsman får inte sådana sjukvårdsförmåner.

Utredningen föreslår att nuvarande villkor för sjukvårdsförmåner och begravningshjälp till frivilligpersonal behålls. Vidare föreslås att hemvärnsman får samma sjukvårdsförmåner som gäller för annan frivilligpersonal.

Utredningens förslag om fri sjukvård för hemvärnsman är jag inte beredd att godta. I övrigt biträder jag utredningens förslag.

All personal som deltar i frivillig utbildning får f. n. fri resa mellan bostaden och tjänstgöringsplatsen. Hemvärnsman i driftvärnet får fri resa endast när han deltar i utbildning på annan ort än anställningsorten. Vid resa med egen bil utgår kilometerersättning under vissa förutsättningar.

I fråga om bilersättning föreslår utredningen att det belopp som i bilersättningsavtalet anges för en årlig körlängd av 7 001–15 000 km skall tillämpas för frivilligpersonal samt att en automatisk anknytning görs till förändringar i bilersättningsavtalet. Vidare föreslås att frivilligpersonalen får samma rätt som värnpliktiga att utnyttja flyg vid fri resa. Rätt till fri resa föreslås utvidgad till att gälla vid tjänstledighet i vissa särskilda fall. Dess-

utom innebär förslaget att fri resa samt traktamente enligt allmänna resereglementet utgår till frivilligpersonal vid resa i samband med t. ex. riksstämman.

Förslaget om frivilligpersonalens rätt att utnyttja flyg vid fri resa kan jag inte förorda. Jag anser inte heller att fri resa och traktamente till frivilligpersonal vid resa i samband med t. ex. riksstämman skall belasta medel som utgår till utbildning m. m. av personal. I övrigt biträder jag utredningens förslag. Överbefälhavaren och arbetsmarknadsstyrelsen, i samråd med försvarets civilförvaltning, bör emellertid i gemensamma bestämmelser avgöra i vilken omfattning fri resa skall erhållas i samband med tjänstledighet. Jag avser att i annat sammanhang återkomma till regeringen i denna fråga.

Frivilligorganisationernas funktionärer erhåller f. n. årligt arvode enligt bestämmelser som utfärdas av överbefälhavaren och arbetsmarknadsstyrelsen gemensamt. Arvodets storlek varierar mellan 300 kr. och 1 200 kr.

Utredningen anser att nu gällande regler om maximerade arvodesbelopp för frivilligorganisationernas funktionärer bör upphävas och att frivilligorganisationerna fritt bör få disponera de statsmedel som utgår för ledningsverksamhet inom ramen för de allmänna mål och uppdrag som myndigheterna anger. Vidare föreslås att ökade ekonomiska resurser tillförs för arvodet och administration inom ledningsverksamheten. De organisationer som har kostnader för funktionärsverksamhet men som enligt praxis inte får statsbidrag för detta ändamål bör vidare vara berättigade till sådant under förutsättning att de uppfyller bestämmelserna för frivillig försvarsverksamhet. Statsbidraget bör beräknas så att kostnadsersättningar också kan ges till förtroendevald person som deltar i organisationens riksstämmor och liknande självstyrelseorgan.

Liksom utredningen anser jag att medelstilldelningen för arvoden till frivilligorganisationernas funktionärer bör ökas. Jag finner det motiverat att arvodena räknas upp. Ytterligare medel bör utgå även för administration bl. a. med hänsyn till frivilligorganisationernas uppgifter i fråga om utbetalning m. m. av dagpenning. Jag kan däremot inte godta förslaget om att frivilligorganisationerna själva skulle få bestämma arvodesbeloppen inom ramen för de medel som utgår för deras ledningsverksamhet. Överbefälhavaren och arbetsmarknadsstyrelsen bör även i fortsättningen gemensamt reglera arvodesbeloppens storlek. Jag förutsätter emellertid att beloppen fastställs efter nära samråd med frivilligorganisationerna. I detta sammanhang vill jag erinra om att överbefälhavaren enligt gällande bestämmelser får göra omfördelningar av medel inom det berörda anslaget. Jag förordar vidare att frågan om att öka kretsen statsbidragsberättigade frivilliga försvarsorganisationer bör prövas i annan ordning.

Till *hemvärnets befäl* utgår arvode årligt enligt följande.

Kretshemvärnschef	380 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med högst 100 hemvärnsmän	1 080 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde med över 100 hemvärnsmän	1 620 kr.
Ställföreträdande hemvärnschef, hemvärnskompani- chef, adjutant vid hemvärnsområde och ungdoms- ledare vid ungdomsavdelning	470 kr.

Utredningen föreslår att arvoden till hemvärnets befäl utgår enligt nuvarande principer men att nuvarande årsarvodesbelopp höjs och att kretsen av arvodesberättigade utökas. Enligt förslaget skall årligt arvode utgå enligt följande.

Kretshemvärnschef	2 000 kr.
Hemvärnschef i hemvärnsområde	2 300 kr.
Ställföreträdande hemvärnschef, hemvärnskompani- chef, adjutant vid hemvärnsområde och ungdoms- ledare vid ungdomsavdelning	500 kr.
Nytilkommande kategorier:	
Ställföreträdande kretshemvärnschef, adjutant vid hemvärnskrets samt musikledare	500 kr.

Jag biträder utredningens förslag i fråga om beloppens storlek. Det ankommer på regeringen att besluta om nämnda arvoden. Jag avser därför att lämna regeringen förslag i denna fråga.

De ersättningar till frivilligpersonal m. fl. som jag här har förordat bör gälla även vid beredskapstillstånd eller krig i den mån inte särskilda bestämmelser utfärdas för sådana förhållanden.

Nuvarande dagtraktamente, premie för dag eller kurs, naturaförmåner eller ersättningar för dessa och familjebidrag är inte skattepliktig inkomst. Familjebidrag i form av näringsbidrag är emellertid skattepliktigt.

Jag anser att nu gällande principer för beskattning av ersättning till frivilligpersonal m. fl. bör behållas. Liksom nuvarande premie för dag eller kurs, naturaförmåner eller ersättningar för dessa och familjebidrag bör sålunda även dagersättning samt befattningspenning vara skattefri inkomst. Näringsbidrag och dagpenning bör emellertid vara skattepliktig inkomst. I prop. 1976/77:45 har regeringen föreslagit att den del av skatten som motsvarar kommunal-skatten bör räknas bort från det kommunala skatteunderlaget och tillföras statsverket vid beskattning av dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret. Jag har haft samråd i dessa frågor med chefen för budgetdepartementet.

De föreslagna förbättringarna leder till ökade kostnader för statsverket vilka har beräknats till ca 9 250 000 kr. per budgetår varav 6 110 000 kr. avser frivilligförmånerna. I detta belopp innefattas ca 170 000 kr. för frivilligpersonal som sorterar under arbetsmarknads-, jordbruks- och socialdepartementets huvudtitlar. Jag har i dessa frågor samrått med cheferna för arbetsmarknads-, social- och jordbruksdepartementen.

I övrigt avser 1 750 000 kr. av kostnadsökningen funktionärsverksamheten och administrationen inom frivilligorganisationerna och 1 350 000 kr. höjda årsarvoden till hemvärnets befäl.

Jag förordar att de nya reglerna för ersättning åt frivilligpersonalen tillämpas fr. o. m. den 1 april 1977.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen förslår riksdagen

att godkänna de av mig förordade grunderna för ersättning åt frivilligpersonal m. fl.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

